

2025-12-17

Kommunstyrelsen

Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)

li.remissvar@regeringskansliet.se

LI2025/01587

Remissyttrande förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026-2037 (LI2025/01587)

Bakgrund

Trafikverket har remitterat förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026-2037. Planen beskriver hur den statliga infrastrukturen ska underhållas och utvecklas under de kommande tolv åren. Den beskriver hur pengarna ska fördelas mellan drift och underhåll av statliga vägar och järnvägar, investeringar i statliga vägar, järnvägar, farleder och slussar, åtgärder för att minska infrastrukturens miljöpåverkan samt medel till forskning och innovation. Planen grundar sig i det transportpolitiska övergripande målet att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet.

Hagfors kommun har fått möjlighet att yttra sig om förslag till nationell plan för transportinfrastruktur och framför följande synpunkter.

Väg och järnväg

Hagfors kommun tycker att det är positivt att medel till infrastruktur ökat från 909 miljarder kronor (Plan 2022-2033, prisenivå 2025) till 1171 miljarder kronor under den nya planperioden. Hagfors kommun ser det som mycket positivt att regeringen prioriterar att återta underhållsskulden och prioriterar underhåll samt kapacitetsförstärkning av befintlig infrastruktur – förutsatt att resurserna och medlen fördelas geografiskt balanserat. Det är viktigt från Trafikverkets sida att man säkerställer att underhållsresurserna fördelas så att även mindre kommuner med stora avstånd får del av de ökade medlen för drift och underhåll. Hagfors kommun ställer sig även positiv till att medel till länsplanerna har ökat, dock ser kommunen en potential i att omfördela och öka medlen till länsplanerna. Detta mot bakgrund av att få en geografiskt balanserad fördelning och säkerställandet av att medel når ut till mindre kommuner. Ökat medel till länsplanerna skulle kunna säkerställa regeringens ambition om återtagande av underhållsskulden på regional och lokal nivå.

Hagfors kommun ställer sig bakom Region Värmlands yttrande kring de fem viktiga prioriteringarna för Värmlands transportinfrastruktur:

- Förstärkt drift och underhåll.
- Kapacitetsförstärkningar på Värmlandsbanan, med fokus på dubbelspår Kil- Karlstad –Kristinehamn.
- Nya slussar mellan Vänern och Göta älv.
- Förbättringar på E45 och Norge – Vänerbanan.
- Mötesseparera E18 mellan Valnäs och Töcksfors.

Hagfors kommun ser positivt på att planen föreslår mötesspår på Värmlandsbanan (Kil-Charlottenberg) och på Norge-Vänerbanan (Kil-Skälebol), vilket stärker gods- och persontrafikens robusthet i Värmland. Vidare saknar kommunen en satsning på järnvägen mellan Kil och Kristinehamn. Värmlandsbanan är idag svårt överbelastad, vilket får konsekvenser för både näringsliv och invånare utanför Värmlands gränser.

Kommunen ställer sig inte positiv till att objekten E18 Valnäs-Töcksfors och E45 Säffle-Hammar utgår från den nationella planen. Båda är stora olycksdrabbade sträckor och åtgärderna är av stor betydelse för regionens långsiktiga utveckling. Att plocka bort dessa sträckor ur den nationella planen innebär en negativ påverkan på regionens tillväxt och utveckling samt medför en risk för människors hälsa och säkerhet. Dessutom utgör det ett hinder för centrala samhällsfunktioner, som näringslivet och totalförsvaret.

Trafikverket redogör i planförslaget att en grundprincip är att skapa största möjliga samhällsnytta av de medel som satsas på infrastrukturen. Att planeringsprocessen är utformad på ett sådant sätt att investeringar ska utredas och beslutas i flera steg och att projekt under utredningsfasen kan omprövas ifall det visar sig bli för dyra. Hagfors kommun ifrågasätter detta föreslagna förfarande om att löpande ompröva och i vissa fall, lyfta ut namngivna objekt ur planen. Detta skapar en stor osäkerhet och oförutsägbarhet i systemet som försvårar den regionala och kommunala planeringen samt framtida etableringar. Den nationella planen för transportinfrastruktur är ett viktigt styrdokument som ligger till grund för utveckling och beslut, det måste finnas ett tillförlitligt och tryggt system där principen "lagt kort ligger" gäller i högre utsträckning. Kommuner, regioner och andra aktörer måste kunna lita på att de prioriteringar och satsningar som pekas ut i den nationella planen också kommer att genomföras.

Samhällsekonomisk lönsamhet

Trafikverket lyfter i remissförslaget fyra prioriteringskriterier för investeringsobjekt. Den fjärde kriteriet handlar om samhällsekonomisk

lönsamhet. Hagfors kommun ställer sig bakom Region Värmlands synpunkt att de Samhällsekonomiska Effektberäkningarna (SEB) inte får utgöra det enda avgörande underlaget i planeringen och att SEB som metod är missvisande.

Metoden bygger till stor del på nettonuvärdeskvot (NNK) som ett primärt beslutsunderlag. Detta sätt att sortera investeringar leder ofta till att objekt med stora trafikflöden och höga restidsvinster gynnas. Hagfors kommun ifrågasätter därför att samhällsekonomisk lönsamhet, med fokus på ”mesta möjliga samhällsnytta per krona”, nu lyfts fram som en ny utgångspunkt i planförslaget. Problemet är att beräkningarna som bygger på nyttor, kostnader och systemeffekter, missgynnar landsbygder och mindre kommuner. Projekt i glesare regioner får ofta låga eller negativa NNK, trots att infrastrukturen är helt avgörande för kommunernas utveckling och invånarnas vardag. Detta leder till att nödvändiga projekt sällan namnges som investeringar i planen utan ofta hänvisas till allmänna ”underhållsramar”. Det är väsentligt för Trafikverket i sin planering att se till hela sträckor och sammanhängande transportsystem, snarare än enbart utvärdera enskilda delsträckor. Ett helhetsperspektiv möjliggör en mer rättvisande bedömning av samhällsnytta, särskilt inom landsbygdsområden där enskilda projekt ofta är beroende av varandra. Infrastrukturen måste fungera för att kunna hantera tunga transporter som genereras av näringar som industrier, energianläggningar, skogsbruk, jordbruk, turism och pendling. Dessa näringar är i hög grad beroende av sammanhängande och funktionella transportsystem som är en avgörande förutsättning för utveckling och tillväxt i vår kommun men även i andra delar av landet.

Samhällsekonomisk nytta är en viktig bedömningsgrund, men den måste kompletteras med en förankring i faktiska behov och förutsättningar. Infrastrukturplanering kan inte enbart bygga på ekonomiska kalkyler, den måste också beakta andra aspekter som exempelvis sammanhang, behov, tillgänglighet och resiliensnytta.

Luftfart

Flygplatserna runt om i landet har en betydande roll som samhällsviktig infrastruktur. Hagfors kommun, med sin egen flygplats Hagfors Airport, ställer sig positiv till att driftsbidrag till flygplatser har ökat från 1 miljarder kronor (Plan 2022-2033, prisnivå 2025) till 3 miljarder kronor under den nya planperioden.

Kommunen vill betona vikten av att se transportsektorn som en helhet där varje trafikslag – väg, järnväg, sjöfart och luftfart, fyller olika funktioner och riktar sig till olika målgrupper. För att uppnå ett fungerande och robust transportsystem är alla dessa trafikslag nödvändiga. Flyget är av nationell betydelse och har historiskt tilldelats otillräckliga medel. Den föreslagna ökningen av driftsbidrag är ett steg i rätt riktning, men den nationella transportplaneringen måste inkludera

luftfarten som ett likvärdigt trafikslag. Vi anser att det är olämpligt att trafikslag ställs mot varandra. Istället för att omfördela befintliga medel, bör de totala medlen för transportinfrastruktur öka. Det är viktigt från Trafikverkets sida att fortsättningsvis göra satsningar på luftfarten för att säkerställa Sveriges konkurrenskraft och långsiktig regional och kommunal utveckling.

Svensk luftfart är ett mycket viktigt inslag i den svenska infrastrukturen som komplement för att bibehålla utvecklingsmöjligheter i hela landet och skapa förutsättningar för god tillgänglighet och hög beredskap.

Övrigt

Hagfors kommun har förståelse för att Trafikverket måste följa det regeringsuppdrag och det direktiv som fastställts för framtagandet av den nationella planen. Samtidigt vill kommunen betona vikten av att det bör ligga i Trafikverkets intresse och roll, inom ramen för sitt uppdrag, att påtala om tillämpade metoder inte fullt ut speglar verkligheten eller ger en rättvisande helhetsbild. Det är också Trafikverkets ansvar att informera regeringen om de avsatta anslagen inte är tillräckliga för att fullgöra det uppdrag som Trafikverket har fått.

Hagfors kommun är en glest befolkad kommun präglad av stål- och verkstadsindustri och utan tillgång till järnväg. Vårt vägnät med RV62, väg 240 och 246 är därför helt avgörande för kommunens utveckling. Samhällsnyttan kan i vårt fall inte vägas som samhällsnytta per invånare och krona, utan här måste i investeringar på vägnätet göras helt andra bedömningar.

Glesare regioner och mindre kommuners utmaning är att bli hörd och få gehör i nationella planer. Transportlösningar i dessa områden handlar främst om att säkerställa grundläggande samhällsfunktioner och tillgänglighet, snarare än att maximera trafikflöden och restidsvinster. Hagfors kommun ställer sig därför bakom Region Värmlands inställning att nuvarande förslag inte är det bästa för Värmlands och landets utveckling.

Jens Fischer

Boo Westlund

ordf Kommunstyrelsen

V.ordf Kommunstyrelsen

Hagfors kommun

Beslut

Beslut i detta ärende har fattats av Jens Fischer och Boo Westlund i dialog med Samhällsbyggnadsavdelningen.

Beslutet skickas till

li.remissvar@regeringskansliet.se (ärende LI2025/01587)

li.transport.remissvar@regeringskansliet.se (ärende LI2025/01587)